

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Krzyż i korona, dawna oznaka głosicieli Towarzystwa Strażnica. A dziś? Obecnie podobną rolę spełnia logo jw.org. Pełno go wszędzie, jak kiedyś tego krzyża i korony, które widniały na Strażnicy, na ścianach w mieszkaniach badaczy Pisma Św. i wpięte w ich ubiór.

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Krzyż i korona to dawny znak Badaczy Pisma Świętego, a później Świadków Jehowy. Poniżej zamieszczamy jego historię w nauczaniu Towarzystwa Strażnica.

Oto rozdziały, z których składa się nasz artykuł:

Krzyż i korona u Mary Baker Eddy

Krzyż i korona za czasów C. T. Russella

Krzyż i korona za czasów J. F. Rutherforda

Czy w roku 1928 odrzucono emblematy krzyża i korony?

Krzyż odrzucany w roku 1934 i 1936?

Dodatek. Krzyż i korona przejęte od wolnomularzy?

Pierwsze trzy rozdziały przedstawiamy w tej części artykułu, a pozostałe w drugiej.

Krzyż i korona u Mary Baker Eddy

Symbol krzyża i korony przed C. T. Russellem (1852-1916), założycielem Towarzystwa Strażnica, używała Mary Baker Eddy (1821-1910), założycielka grupy *Christian Science* (Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Nauki), która pisała o nim i zamieszczała go na swych publikacjach już od roku 1881, a w kilka lat wcześniej, od roku 1875 (lub 1876), nawet na szyldzie domu.

Te informacje podano w artykule o historii emblematu krzyża i korony zamieszczonym na stronie internetowej Biblioteki Mary Baker Eddy, znajdującej się w Bostonie w USA:

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

<http://www.marybakereddylibrary.org/research/history-of-the-cross-and-crown-emblem/>

W skrócie opisana tam historia emblematu wygląda następująco:

Po raz pierwszy użyto krzyża i korony w roku 1875 albo 1876 na szyldzie, który Mary Baker Eddy powiesiła na domu przy ulicy Broad Street 12 w Lynn.

W roku 1881 emblemat pojawił się po raz pierwszy na okładce trzeciego angielskiego wydania *Nauki i zdrowia z Kluczem do Pisma świętego* autorstwa Mary Baker Eddy (*Science And Health With Key To The Scriptures*). Pierwsze wydanie ukazało się w roku 1875 i w nim zamieszczono takie oto słowa:

„Za tę Prawdę Mistrz miał doznać gwałtu, a swój kielich smutku musi im zostawić; on sam wypił go z dziękczynieniem, po chwilowej słabości, w której rzekł: »Niech ten kielich mnie minie«, a teraz pamiętając również o krzyżu i koronie, powiedział do swoich naśladowców: »Pijcie z niego wszyscy«” (*Science And Health With Key To The Scriptures* [pierwotny tytuł: *Science And Health By Mary Baker Glover*] 1875 s. 192).

W roku 1908 zmieniono wzór korony.

W roku 1916 emblemat został zarejestrowany w USA jako znak chroniony (zastrzeżony).

W roku 1971 dokonano niewielkiej modernizacji emblematu.

Widzimy zatem, że znak krzyża i korony, zanim zaczęli go używać C. T. Russell i jego zwolennicy, był i jest do dziś szeroko popularyzowany i używany przez M. B. Eddy i jej dzisiejsze wyznawcy *Christian Science* (Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Nauki).

Krzyż i korona za czasów C. T. Russella

Krzyż i korona na stronie tytułowej czasopisma *Strażnica*

W styczniu 1891 roku symbol krzyża i korony znalazł się po raz pierwszy na stronie tytułowej *Strażnicy* (*Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presence* [Strażnica Syjońska i zwiastun obecności Chrystusa])

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1) styczeń 1891 s. 1277, reprint). C. T. Russell zdaje się sam na początku nie wspomniał nic skąd zaczerpnął ten pomysł.

Zaledwie miesiąc później jeden z czytelników tego czasopisma napisał kilka zdań na jego temat do prezesa Towarzystwa Strażnica C. T. Russella (1852-1916):

„Symbol krzyża i korony jest odpowiednim i pięknym wzorem, który ma nosić *Strażnica*. Jego obecność powinna zawsze zachęcać, podtrzymywać i pocieszać domostwo wiary. Powinien on również być przestrożą lub przypomnieniem: bowiem jak krzyż i korona są nierozłączne w tym wzorze, podobnie te dwa są nierozłącznie powiązane z doświadczeniem zwycięzców. Jeśli mamy założyć koronę, to musimy dźwigać krzyż (*Zion's Watch Tower and Herald of Christ's Presence* [Strażnica Syjońska i Zwiastun Obecności Chrystusa] luty 1891 s. 1288, reprint).

Interesujące jest to, że C. T. Russell pytany o wspomnianą powyżej M. B. Eddy zaprzeczył, by miał być jej uczniem:

„Pytanie (1912) — *Czy Pastor Russell był kiedy uczniem Mary Baker Eddy?*

Odpowiedź — Przynajmniej ja o tym nic nie wiem” (*Co kaznodzieja Russell odpowiadał na zadawane jemu liczne pytania* 1947 [ang. 1917] s. 48).

W nowszej edycji oddano te słowa następująco:

„Nic mi o tym nie wiadomo (śmiech, oklaski)” (*Co powiedział Pastor Russell* 2015 [ang. 1917] s. 70).

Jednak C. T. Russell musiał czytać publikacje M. B. Eddy, skoro nawet pisał o tym w *Strażnicy* i ze znanstwem się wypowiadał o jej naukach oraz polemizował z nimi.

„Niedawno temu cytowaliśmy w »Watch Tower« słowa Mrs. Eddy odnośnie Pana Jezusa, że dla jej teorii nie stanowiłoby wiele różnicy, czy człowiek Jezus kiedykolwiek żył lub nie. (...) Lecz jeszcze i to powinniśmy pamiętać, że imię »Jezus« w naszym tekście znaczy »Zbawiciela od naszych grzechów«, lecz Mrs. Eddy i jej zwolennicy nie wierzą w istnienie grzechu, ani karę za grzech” (*Co kaznodzieja Russell odpowiadał na zadawane jemu liczne pytania* 1947 [ang. 1917] s. 110).

Czy w związku z powyższym nie zaczerpnął on znaku krzyża i korony z jej publikacji i nauk?

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Ona przecież powszechnie stosowała ten symbol na fasadzie budynku od roku 1875 (czy 1876) i od roku 1881 na swych publikacjach, a on dopiero od roku 1891 zaczął to robić. Widać też, że C. T. Russell zaznajamiał się z jej naukami, skoro nawet polemizował z nimi (szerzej patrz np. *Co kaznodzieja Russell odpowiadał na zadawane jemu liczne pytania* 1947 [ang. 1917] s. 108-110, 324).

Wieniec otaczający krzyż i koronę, który widniał na *Strażnicy* aż do roku 1931, umieszczono na stronie tytułowej w roku 1895, choć od roku 1891 była tam jakaś ozdoba w kształcie wieńca.

Wprowadzenie przypinanej odznaki krzyża i korony

Oznaka krzyża i korony przypinana do ubioru pojawiła się po raz pierwszy w roku 1906, jak na to wskazuje jedna ze *Strażnic*:

„NASZE SYMBOLICZNE PRZYPINANE OZNAKI

Od jakiegoś czasu przyjaciele zapytują o symboliczne przypinane oznaki i teraz jesteśmy w stanie je dostarczyć. Jedna z nich prezentuje scenę z Izajasza 11:6. Siostra Darlington narysowała dla nas wzór, który okazał się bardzo dobry. Druga jest odzwierciedleniem krzyża, korony i wieńca, które widnieją w lewym górnym rogu okładki *Strażnicy*. Są one bez metalowych wykończeń, wykończenie jest celuloidowe – piękne. Wzór tych drugich jest w trzech rozmiarach, 5/8 cala, 3/4 cala i 1/4 cala, poprzednie mają 1 i 1/4 cala średnicy. Wykonanie ich w dużych ilościach pozwala nam na dostarczenie ich po 25 centów za tuzin – przesyłka w cenie. Będziemy dobierać po 3 z każdego rodzaju, chyba że wyraźnie wskażesz inne preferencje. Są gotowe, możesz zamawiać natychmiast. Patrząc na ich wygląd, można by było oczekiwać, że każda z nich kosztuje tyle, ile u nas płaci się za ich tuzin. Te oznaki mogą czasem służyć jako pretekst do objaśnienia Prawdy osobom pytającym o nie. Gdy będziesz objaśniał ich znaczenie, będziesz innym głosił dobrą wieść o wielkiej radości prawie nieświadomie. Nie ma nic sekciarskiego w tych oznakach – nic niestosownego dla prawdziwego chrześcijanina” (ang. *Strażnica* 01.09 1906 s. 3847 [reprint]).

Od tej pory Towarzystwo Strażnica odpłatnie rozprowadzało omawianą oznakę, co najmniej do końca roku 1928, gdy pojawiła się ostatnia oferta sprzedaży w *Strażnicy*.

Umieszczenie krzyża i korony na budynku Towarzystwa Strażnica

Pierwsza informacja dotycząca umieszczenia symbolu krzyża i korony w budynkach Towarzystwa Strażnica pochodzi z roku 1909, gdy je wtedy zakupiono po przeprowadzce z Domu Biblijnego w Allegheny. Nowym budynkiem był tak zwany *Przybytek Brukliński*, który tak oto jest wspomniany:

„W roku 1908 wysłano do Nowego Jorku kilku przedstawicieli Towarzystwa Strażnica, a wśród nich radcę prawnego, Josepha F. Rutherforda. W jakim celu? Mieli nabyć budynki, na które Russell zwrócił uwagę podczas jednej ze swych wcześniejszych podróży” (*Świadkowie Jehowy – głosiciele Królestwa Bożego* 1995 s. 59).

„W angielskiej *Strażnicy* z 1 marca 1909 roku napisano: »Z pewnością może się wydawać niezwykle, że udało się zakupić stare Betel Beechera, a potem niespodziewanie jego dawną rezydencję. (...) Ten nowy dom będzie się nazywać ‘Betel’, a nowe biuro i sala zebrań ‘Przybytek Brukliński’; nazwy te zastąpią termin ‘Dom Biblijny’.«.” (*Strażnica* 01.05 2009 s. 24).

Oto zaś słowa o krzyżu i koronie w owym *Przybytku*:

„Tutaj udzielano im wskazówek, jak znaleźć drogę do bruklińskiego Betel, kilka bloków dalej. W centralnym oknie na froncie *Przybytku* na szkle okiennym widnieje wykonana w złocie i kolorach reprodukcja przypinanej oznaki, którą tak wielu z was posiada, w dużej skali – około 3 stopy średnicy. Nad nią widnieją słowa PRZYBYTEK BRUKLIŃSKI, KAZALNICA LUDOWA. Pod wzorem krzyża i korony umieszczono słowa »KRZYŻEM CHRYSYTA SIĘ CHLUBIMY«. Pragnąc obdarować każdego odwiedzającego drobnym upominkiem uznano, że najbardziej odpowiednia będzie jedna z tych przypinanych oznak w kształcie krzyża i korony; konsekwentnie każdemu wręczono jedną taką przed opuszczeniem budynku” (ang. *Strażnica* 15.05 1909 s. 4395).

Niewykluczone, że i wcześniej w Domu Biblijnym w Allegheny była zamieszczona oznaka krzyża i korony (brak takich informacji w publikacjach), ale zapewne nie wcześniej jak we wspomnianym roku 1906, gdy skomponowano ten symbol w formie przypinanej dla pielgrzymów i kolporterów.

Przypinana odznaka krzyża i korony jako prezent na Boże Narodzenie

C. T. Russell w roku 1910 nawet z okazji Bożego Narodzenia wysyłał oddanym pielgrzymom i kolporterom „nową złotą oznakę krzyża i korony”:

„Pragniemy też przesłać niewielką pamiątkę świąteczną, z okazji Bożego Narodzenia, każdemu pielgrzymowi i kolporterowi, który sprawuje regularną służbę. Przez słowo »regularna« służba rozumiemy, że ktoś poświęca tej pracy cały swój czas lub przynajmniej połowę czasu [przeznaczonego na pracę zawodową]. Przyjmijcie proszę jedną z nowych złotych oznak krzyża i korony, a także dajcie nam znać, jeśli uważacie, że komuś jeszcze powinniśmy ją przesłać” (ang. *Strażnica* 01.01 1910 s. 4541 [reprint]).

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Krzyż i korona na niektórych publikacjach

Później krzyż i koronę zamieszczono na stronie tytułowej w polskiej edycji książki pt. *Stworzenie czyli historia biblijna w obrazach* (1914) oraz na angielskiej broszurze z roku 1914 pt. *Our Temple* (Nasza świątynia [po polsku brak]).

Za czasów C. T. Russella, jak wspomnieliśmy powyżej, znak ten widniał cały czas na stronie tytułowej *Strażnicy* (w latach 1891-1916), noszono go jako oznakę przypinaną do ubioru i wieszano na ścianach w zborach i mieszkaniach, co opisujemy poniżej.

Umieszczenie krzyża i korony na miniaturze Wielkiej Piramidy

Trzeba tu koniecznie dodać, że symbol krzyża i korony został umieszczony też na miniaturze Wielkiej Piramidy, która stoi w miejscu pochówku C. T. Russella (ilustracja patrz *Souvenir Report of the Bible Student's Convention Pittsburgh, Pa. January 2-5, 1919* s. 6).

W przywołanej broszurze zamieszczono też opis wyglądu miniatury piramidy i co ona na sobie zawiera:

„Nad wygrawerowanymi na różnych stronach piramidy otwartymi Bibliami znajduje się miejsce na napisy w rozwiniętej formie *W. T. B. & T. S., I. B. S. A.*, »Umarł z Chrystusem«, »Wskrzyszony z Chrystusem«, etc. A nad tymi napisami Krzyż i Korona i Wieniec, całość zwieńczona kamieniem szczytowym, wykonanym na wysoki połysk – w kształcie oczywiście piramidy” (jw. s. 7).

Treść tej broszury łącznie z ilustracjami zamieszczona jest pod podanym adresem internetowym:

<http://www.strictlygenteel.co.uk/booklets/1919convention/1919convention.html>

Świadkowie Jehowy nawiedzający do dziś grób C. T. Russella widzą nadal miniaturę Piramidy Cheopsa a na niej omawiany symbol.

Ostatnio wspomniano o niej w roku 1984 w broszurze wydanej po angielsku z okazji 100-lecia istnienia Towarzystwa Strażnica. W publikacji tej, która jest pomocą dla chcących odwiedzić grób C. T. Russella, napisano:

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

„POŁĄCZONY CMENTARZ. Świadkowie Jehowy nie czczą miejsc pochówku, lecz niektórzy pragną zwiedzić parcelę cmentarną, na której był pochowany C. T. Russell. Skręć na prawo z ulicy Perrysville na ulicę Cmentarną. Połączony cmentarz jest ostatnim cmentarzem na tej drodze. Kilka jardów za repliką piramidy jest podjazd, który prowadzi do parceli Towarzystwa”. (*UNITED CEMETERY. Jehovah's Witnesses do not revere burial places, but some desire to visit the Watch Tower Society's burial plot where C. T. Russell was buried. Turn right off Perrysville Avenue on to Cemetery Lane. The United Cemetery is the last cemetery on this road. A few yards beyond the replica of a pyramid is a driveway that takes one near the Society's plot – Centennial of the Watch Tower Bible and Tract Society of Pennsylvania 1884-1984, 1984 s. 30).*

Krzyż i korona za czasów J. F. Rutherforda

Znak krzyża i korony zamieszczano też na niektórych publikacjach za czasów prezesa J. F. Rutherforda (w latach 1917-1942). Oto przykłady:

Ang. *Dokonana Tajemnica* 1918, edycja ZG (format *Strażnicy*).

Traktat pt. *Where Are the Dead?* (1919; tzn. Gdzie są umarli? [po polsku brak]).

W latach 1925-1926 ogłaszano wydanie dodruku książki pt. *Stworzenie czyli historia biblijna w obrazach* (1914):

„(...) wyszedł nowy nakład Fotodramy w papierowej oprawie” (*Strażnica* 15.12 1925 s. 370; *Strażnica* 01.05 1926 s. 143).

Reklama tej publikacji zamieszczona była jeszcze w jednej z książek wydanej po polsku w roku 1929. Chodzi o dzieło pt. *Wyzwolenie* (s. 352).

Znak krzyża i korony do zawieszania na ścianach

Towarzystwo Strażnica prowadziło również sprzedaż dużych emblematów krzyża i korony, które wieszano w domach i salach zborowych:

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

„Mamy na składzie zapas malowideł, przedstawiających »Krzyż i koronę«; artystycznie obrobione ręcznie olejnymi farbami na grubym kartonie, rozmiaru 22 x 28 cali, które można nabyć po cenie \$1. 75 z przesyłką” (*Strażnica* 15.01 1919 s. 18).

W roku 1920 podano, że rok wcześniej tak oto podsumowano sprzedaż:

„Pocztówek.....5240

»Krzyż i Korona«.....118” (*Strażnica* 01.01 1920 s. 7).

„Korona i Krzyż 18 x 25 na grubym papierze, wodnymi farbami malowane w kolorach. Cena.....75 [centów]” (*Strażnica* 15.08 1922 s. 256; *Strażnica* 15.08 1922 s. 226).

„Korona i Krzyż..... 75 [centów]” (*Strażnica* 01.01 1923 s. 2).

„Piramida Gizech w polskim.....25 [centów]

Krzyż i Korona na papierze, polskie.....75 [centów]”(*Strażnica* 01.12 1925 s. 368).

„Nowy zapas rysunków

Następujące rysunki na papierze nadeszły z Europy i są do nabycia: (...) Piramida Gizeh, rozmiar 18 ½ x 28 ½, cena pojedynczo po 35c; (...) Także nadeszły następujące obrazy: Korona i Krzyż, rozmiar 18 ½ x 24 ½, cena pojedynczo 35c; na zamówieniach w ilościach 12 lub więcej cena po 25c” (*Strażnica* 01.07 1926 s. 208; por. *Strażnica* 01.03 1926 s. 66).

Opisywano też w pewnej symbolice krzyż i koronę:

„Sztandar, pod którym walczą żołnierze Chrystusa, ma na sobie znak krzyża i koronę” (*Strażnica* 15.01 1920 s. 24 [ang. 01.01 1920 s. 7]).

Opublikowano również list J. F. Rutherforda, który wysłał z więzienia, gdy odsiadywał zasądzoną mu karę, zatytułowany *Krzyż musi poprzedzać Koronę*. W nim padają właśnie słowa:

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

„Ale krzyż musi poprzedzać koronę!” (ang. *Strażnica* 15.08 1918 s. 6311).

Historia znaku krzyża i korony według Towarzystwa Strażnica

Organizacja Świadków Jehowy tak oto opisuje swoją historię związaną z krzyżem i koroną:

„Zmieniono również pogląd na »krzyż i koronę«, które to symbole od stycznia 1891 roku widniały na okładce *Strażnicy*. Wielu Badaczy Pisma Świętego nosiło taką odznakę przez całe lata. C. W. Barber pisze: »Była to odznaka przedstawiająca dwie gałązki laurowe, które otaczały koronę z krzyżem w środku. Całość wyglądała dość przyjemnie i odpowiadała naszemu ówczesnemu zrozumieniu, by wziąć na siebie 'krzyż' i naśladować Chrystusa Jezusa, a w stosownym czasie móc włożyć koronę zwycięstwa«. Lilly R. Parnell tak się wypowiada na temat noszenia »krzyża i korony«: »Zdaniem brata Rutherforda wszystko to było pochodzenia babilońskiego i należało z tym skończyć. Powiedział nam, że najlepsze świadectwo dajemy wtedy, gdy zachodzimy do domów ludzi i z nimi rozmawiamy«. A brat Suiter pisze o zgromadzeniu Badaczy Pisma Świętego w Detroit w roku 1928: »Na zgromadzeniu tym wykazano, że noszenie symbolu krzyża i korony jest nie tylko zbędne, ale wręcz niewłaściwe. Zaniechaliśmy więc tego zwyczaju«. Jakies trzy lata później, poczynawszy od wydania z 15 października 1931 roku przestano zamieszczać na stronie tytułowej *Strażnicy* symbol krzyża i korony [w Polsce od stycznia 1932 r.; podobnie w Hiszpanii, patrz ang. *Rocznik Świadków Jehowy 1978* s. 145]” (*Dzieje Świadków Jehowy w czasach nowożytnych. Stany Zjednoczone Ameryki. Na podstawie Rocznika Świadków Jehowy na rok 1975* s. 66 [wyd. po polsku ok. roku 1992]).

„Przez lata Badacze Pisma Świętego rozpoznawali się po oznace przedstawiającej krzyż i koronę; od roku 1891 do 1931 symbol ten widniał też na stronie tytułowej »Strażnicy«. Jednakże w roku 1928 zwrócono uwagę, iż nie jakaś ozdoba, ale działalność w charakterze świadka pokazuje, czy ktoś jest chrześcijaninem” (*Świadkowie Jehowy – głosiciele Królestwa Bożego* 1995 s. 200).

„Początkowo jednak Badacze nie mieli zastrzeżeń co do używania krzyża w sposób, który uznawali za stosowny. Na przykład z dumą nosili znaczek z krzyżem w koronie. Traktowali go jako symbol przypominający im, że jeśli okażą się wierni aż do śmierci, otrzymają koronę życia. Od roku 1891 krzyż w koronie pojawiał się na pierwszej stronie *Strażnicy*. Badacze Pisma Świętego byli bardzo przywiązani do symbolu krzyża w koronie. Jednakże pod koniec lat dwudziestych XX wieku zaczęli lepiej rozumieć kwestię krzyża. Brat Grant Suiter, późniejszy członek Ciała Kierowniczego, tak wspominał zgromadzenie, które odbyło się w roku 1928 w Detroit w Stanach Zjednoczonych: »Na zgromadzeniu tym wykazano, że noszenie symbolu krzyża i korony jest nie tylko zbędne, ale wręcz niewłaściwe«. W kolejnych latach zagadnienie to rozumiano jeszcze lepiej. Stało się jasne, że w czystym wielbieniu Boga nie ma miejsca na używanie krzyża. Jak słudzy Boży reagowali na coraz dobitniejsze wyjaśnienia na temat krzyża? Czy dalej nosili znak z krzyżem w koronie, który był im tak bliski? „Kiedy tylko zrozumieliśmy, czym tak naprawdę jest”, opowiadała wierna siostra Lela Roberts, „szybko przestaliśmy go używać”. Inna wierna siostra, Ursula Serenco, wyraziła uczucia wielu ówczesnych sług Bożych, mówiąc: »Uświadomiliśmy sobie, że to, co kiedyś

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

uważaliśmy za symbol śmierci naszego Pana oraz naszego chrześcijańskiego oddania, w rzeczywistości jest symbolem pogańskim. Byliśmy wdzięczni, że na naszą ścieżkę zaczęło zgodnie z Przysłów 4:18 padać coraz więcej światła». Lojalni naśladowcy Chrystusa nie chcieli mieć nic wspólnego z nieczystymi praktykami religijnymi” (*Królestwo Boże panuje!* 2014 s. 104).

„Na przykład w latach dwudziestych wielu Badaczy Pisma Świętego nosiło oznakę przedstawiającą krzyż w koronie oraz obchodziło Boże Narodzenie i inne pogańskie święta” (*Strażnica* Nr 1, 2000 s. 9).

„Przez wiele lat Badacze Pisma Świętego przywiązywali wielką wagę do krzyża, uważając go za symbol chrystianizmu. Nosili nawet znaczek przedstawiający krzyż i koronę. Ponieważ Jezus polecił swym naśladowcom, by jak mówi *Biblia gdańska*, wzięli swój »krzyż«, wielu było przekonanych, że tak właśnie wyglądało narzędzie kaźni Jezusa (Mateusza 16:24; 27:32). Przez kilkadziesiąt lat symbol ów widniał także na stronie tytułowej czasopisma *Strażnica*” (*Strażnica* Nr 10, 1995 s. 20).

Krzyż i korona oznaką odstępców?

Trzeba tu dodać, że w polskich publikacjach przez wiele lat (od roku 1938) nie było informacji na temat krzyża i korony i wielu Świadków Jehowy myślało, czytając poniższy tekst z roku 1989, że dotyczył on tylko odstępców, a nie ich samych:

„Niektórzy czcili stworzenia, ulegając kultowi jednostki związanemu z osobą Charlesa T. Russella, pierwszego prezesa Towarzystwa Strażnica. Bez żadnego uzasadnienia biblijnego obchodzili urodziny i święta Bożego Narodzenia. Istotną rolę w ich zapatrywaniach dalej odgrywał krzyż. Byli tacy, co nosili wpięty w klapę marynarki emblemat krzyża i korony, inni natomiast zabiegali o szacunek, jakiego powszechnie zażywało chrześcijaństwo. Potem w roku 1917, krótko po śmierci Russella, zaczęły zachodzić istotne zmiany” (*Strażnica* Nr 9, 1989 s. 4).

Polskim Świadkom Jehowy dopiero inne publikacje z lat 90. XX wieku wyprostowały ich poglądy i pojęli oni, że to głosiciele Towarzystwa Strażnica nosili wspomniane oznaki, a nie tylko późniejsi odstępcy od ich nauk.

W języku angielskim po raz pierwszy od roku 1938 wspomniano o tym symbolu w roku 1975, w cytowanym powyżej *Roczniku*.

W części drugiej tego artykułu będziemy kontynuować nasz temat w następujących rozdziałach:

Czy w roku 1928 głosiciele Towarzystwa Strażnica odrzucili oznakę krzyża i korony? (cz. 1)

Czy w roku 1928 odrzucono emblematy krzyża i korony?

Krzyż odrzucany w roku 1934 i 1936?

Dodatek. Krzyż i korona przejęte od wolnomularzy?

Author: Włodzimierz Bednarski

<http://bednarski.apologetyka.info/article/961/>